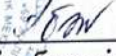

«№69 ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН ОРТА МЕКТЕБІ» КММ

«БЕКІТЕМІН»
№69 жалпы білім беретін орта
мектеп директоры А.Абжалелова
Бұйрық» №220А «04» 09 2023

«География»
курсы бағдарламасы
9 кластарға арналған

АҚТӨБЕ 2023 ж

Бағдарлама негізі: 1. А.Егорина, В.Усиков, Г.Забенова. Алматы: РБК, 2019 ж. «География»/ 2. Ш.Толыбекова, Г. Головинаның «География»/, О.Б.Мазбаев, Ш.Т.Толыбекова, Г.Е.Головина «Қазақстан географиясы» оқу құралдары әдістемеліктеріне сүйене отырып, « География» курсы бағдарламасы құрастырылды.

Құрастырғандар: М.А Унгарбаев – №69 жалпы білім беретін орта мектептің география пәні мұғалімі. А.Б Султанғалиева – №69 жалпы білім беретін орта мектептің география пәні мұғалімі

Пайдаланушы: № 69 жалпы білім беретін орта мектебінің география пәні мұғалімі А.А.Султанғалиева

«География» курс бағдарламасы «№69жалпы білім беретін орта мектебі» КММ –сі әдістемелік кеңес отырысында талқыланды.

Хаттама № 1 «31» тамыз 2023 ж.

«География» курс бағдарламасы «№69жалпы білім беретін орта мектебі» КММ –сі педагогикалық кеңес отырысында ұсынылды.

Хаттама № 1 «31» тамыз 2023 ж.

Мектеп директоры _____

А.А. Абжалелова

А.Абжалелова

Түсінік хат

«География» курсы бағдарламасы 9 класс оқушыларына арналған. Бағдарлама аптасына 1 сағат жылына 34 сағат өткізуге жоспарланған. Бүгінгі күнде білім беру жүйесінің негізгі мақсаты - мектепте білім берудің сапасын жаңа деңгейге көтеру.

Бұл бағдарлама 9 сынып оқушыларына арналған. Бағдарламаны құрастырудағы бастапқы мақсатым мектеп бағдарламасын қосымша тақырыптар арқылы кеңейтіп, оқушылардың қызығушылығын арттыра отырып, өз бетінше зерттеу жұмыстарын жасай алуына жағдай жасау. Оқушыларға экономика, экономикалық география, геоэкономика туралы ұғымдарды кеңінен түсіндіру және экономикалық сауатты болуға, алған білімін өмірде пайдалануға көмектесу. Оқу материалдарын қайталай отырып, географиядағы мониторинг, салыстыру, зерттеу әдістерін әр сабақта пайдалана алады. География және экономика ғылымдарының қалыптасуы Қазақстанның экономикалық географиясының мақсатын анықтайды. Экономикалық даму кезеңдерін түсіндіреді. Қоғам мен табиғаттың өзара әрекеттесуі

Табиғат ресурстарының маңыздылығын түсінеді, олардың жіктейді. Экологиялық проблемаларды анықтап, мәселелерді шешу жолдарын ұсынады.

Халық экономиканың өндіргіш күші. Халықтың еңбекпен қамтылуына әсер ететін тура және жанама түрткі жайттармен танысады және анықтай алады. Адам капиталының дамуына Қазақстанда жасалынып жатқан іс-шараларға тоқталып сипаттама береді. Шаруашылық географиясы. Еліміздің шаруашылық географиясының қалыптасу кезеңдері бойынша түсіндіреді. Қазақстанның индустриалды-инновациялық дамуын талдау жасайды.

Экономикалық аудандарға бөлінуін түсіндіріп, себебін дәлелдейді. Қазақстанның сыртқы экономикалық байланысы. Еліміздің дүниежүзілік экономикадағы рөлін көрсетеді. Әлем елдері рейтингтерінің диаграммаларына қорытынды жасайды. Мемлекеттердің рейтингін график түрінде көрсетеді. Еуразиялық экономикалық одақтың перспективалары мен тәуекелдерін саралап, шетелдік инвестициялардың экономикалық дамуға ықпалын дәлелдейді. Геоэкономика бағытының мақсатын түсіндіреді. Зерттеу салаларын жіктейді. Қазақстан экономикасының қуаттылығын дәлелдейді. Қазақстанның әр аймағының мамандану бағытын анықтайды.

Еліміздің шаруашылығының қалыптасу заңдылықтарын, олардың табиғат жағдайы мен ресурстарын пайдалануын оқып-үйренеді. Сонымен қатар, қоғам мен табиғат арасындағы байланыстың күрделілігін анықтап, аймақтардың ерекшеліктеріне салыстырмалы сипаттама бере отырып, жинақталған материалдарды ақпараттық және заттық модельдеуге дағдыланады. Болашақта қай салада жүрседі

экономикалық сауатты болады. Бұл курс экономика және география ғылымдарын біріктіреді.

Бағдарламаның өзектілігі:

-География мен экономика ғылымдары адамзаттың табиғат пен қоғам дамуындағы негізгі байланыс күші екенін зерттеу әдістері арқылы дәлелдеуге бейімділігі.

- Оқушының жеке шығармашылық қабілетін дамыта оқыту арқылы экономикалық көзқарастарын қалыптастыру және жобалар жасауға бағдарлануы.

- Элективті курста оқушылардың теориялық білім алып, экономикалық есептер шығарудың әдістерін меңгеріп, талдау жасап, жоғары ойлауларына, дүниетанымдық көзқарастың қалыптасуына жағдай жасалады.

Бағдарламаның мақсаты:

- География пәнінен алған білімдерін тереңдетіп, еліміздің экономикасы, шаруашылық географиясының қалыптасуы, сыртқы экономикалық байланысы мен шетелдік инвестициялардың экономиканың дамуына әсерін талдап, зерттеу жұмыстарын жүргізу арқылы қорытынды жасауды дамыту, сонымен қатар, географиялық кеңістікте пайда болатын кез-келген мәселелерді шешуге көмектесетін дағдыларды қалыптастыру.

Бағдарламаның міндеті:

-Курс бойынша білім деңгейін тереңдету, өздігінен зерттеу жұмыстарын жүргізе білу дағдысын дамыту, берілген тапсырмаларды жүйелі орындауды қалыптастыру.

- «Табиғат –адам –өндіріс» жүйесіндегі байланыстарын көрсете білу, тиімді қолдану әдістері арқылы пәнге қызығушылығын арттыру.

-Экономикалық мәселелерді шешудің тиімді жолдарын тандай білу және ақпаратты өңдеу мен жүйелеу дағдысын дамытуға жағдай жасау, кез келген графикалық формада бейнелеуді үйрету.

Күтілетін нәтиже:

- Осы курстың материалдарынан әлем елдерінің шарушылығымен танысады.
- Жекелеген елдер мен аймақтардың шаруашылық салаларының дамуы, құрылымы және орналасуын ашып көрсететін шаруашылықтың құрылымдық көрсеткіштеріне ерекше көңіл бөледі.
- Елдің экономикалық географиясын зерттегенде география әдістерін кең түрде қолдана алады.

Бағдарлама мазмұны мен құрлымы
«9» класс

(Барлығы 34 сағат, аптасына 1 сағат)

1- бөлім. География және экономика ғылымдарының қалыптасуы

1. Кіріспе. География мен экономиканың ғылым ретінде қалыптасуы мен өзара байланысы
2. Қазақстанның экономикалық географиясы. Экономикалық даму кезендері
3. Қазақстан дүниежүзілік картада. Экономикалық-географиялық жағдайы
4. Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттары

2- бөлім. Қоғам мен табиғаттың өзара әрекеттесуі

5. Қазақстанның табиғи-ресурстық потенциалы
6. Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары, орталықтары мен дайын өнім түрлері
7. Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері
8. Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар
9. Қоғам мен табиғат арасындағы байланыс табиғат ресурстарын игеру кезінде туындайтын мәселелер

3- бөлім. Халық экономиканың өндіргіш күші

10. Еңбек ресурсы. Еңбек нарығы және халықтың еңбекпен қамтылуы
11. Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы
12. Дүниежүзі халқының миграциясы
13. Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты
14. Елді мекендердің жіктелуі
15. Елді мекендердің функционалды зоналары
16. Қазақстандағы ойконимдер
17. Қазақстанда елді мекендердің проблемалары
18. Урбандалу үдерісі

4- бөлім. Шаруашылық географиясы

19. Еліміздің шаруашылық географиясының қалыптасуы
20. Қазақстан шаруа шылығының салалары
21. Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі
22. Халықаралық экономикалық қатынастар түрлері
23. Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны
24. Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны
25. Отын-энергетикалық кешен
26. Металлургия және машина жасау кешені
27. Химия өнеркәсібі
28. Агроөнеркәсіптік кешен
29. Инфрақұрылым кешені
30. Экономикалық аудандар

5- бөлім. Қазақстанның сыртқы экономикалық байланысы

31. Еуразиялық экономикалық одақтың перспективалары мен тәуекелдері.
32. Қазақстанға шетелдік инвестициялар: ауқымы және оның экономикалық дамуға ықпалы

6- бөлім. Геоэкономика

33. Геоэкономиканың зерттеу салалары
34. Қорытындылау

Тақырыптық жоспар
«География» курсы . 9 класс
(Барлығы 34 сағат, аптасына 1 сағат)

№	Бөлім,бөлімше,тақырып	Оқу мақсаттары	Сағат саны	Өткізілетін уақыты
1-бөлім. География және экономика ғылымдарының қалыптасуы				
1	Кіріспе. География мен экономиканың ғылым ретінде қалыптасуы мен өзара байланысы	География мен экономиканың ғылым ретінде қалыптасуы мен өзара байланысы	1	07.09
2	Қазақстанның экономикалық географиясы. Экономикалық даму кезеңдері	Қазақстанның экономикалық географиясы. Экономикалық даму кезеңдері	1	14
3	Қазақстан дүниежүзілік картада. Экономикалық-географиялық жағдайы	Қазақстан дүниежүзілік картада. Экономикалық-географиялық жағдайы	1	21
4	Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттары	Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттары	1	28
2-бөлім. Қоғам мен табиғаттың өзара әрекеттесуі				
5	Қазақстанның табиғи-ресурстық потенциалы	Қазақстанның табиғи-ресурстық потенциалы	1	05.10
6	Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары, орталықтары мен дайын өнім түрлері	Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары, орталықтары мен дайын өнім түрлері	1	12
7	Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері	Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері	1	19
8	Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар	Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар	1	26
9	Қоғам мен табиғат	Қоғам мен табиғат	1	02.11

	арасындағы байланыс табиғат ресурстарын игеру кезінде туындайтын мәселелер	арасындағы байланыс табиғат ресурстарын игеру кезінде туындайтын мәселелер		
3-бөлім. Халық экономиканың өндіргіш күші				
10	Еңбек ресурсы. Еңбек нарығы және халықтың еңбекпен қамтылуы	Еңбек ресурсы. Еңбек нарығы және халықтың еңбекпен қамтылуы	1	09
11	Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы	Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы	1	14
12	Дүниежүзі халқының миграциясы	Дүниежүзі халқының миграциясы	1	23
13	Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты	Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты	1	20
14	Елді мекендердің жіктелуі	Елді мекендердің жіктелуі	1	07.12
15	Елді мекендердің функционалды зоналары	Елді мекендердің функционалды зоналары	1	14
16	Қазақстандағы ойконимдер	Қазақстандағы ойконимдер	1	21
17	Қазақстанда елді мекендердің проблемалары	Қазақстанда елді мекендердің проблемалары	1	28
18	Урбандалу үдерісі	Урбандалу үдерісі	1	21.01
4-бөлім. Шаруашылық географиясы				
19	Еліміздің шаруашылық географиясының қалыптасуы	Еліміздің шаруашылық географиясының қалыптасуы	1	18
20	Қазақстан шаруа шылығының салалары	Қазақстан шаруа шылығының салалары	1	25
21	Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі	Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі	1	01.02
22	Халықаралық экономикалық қатынастар түрлері	Халықаралық экономикалық қатынастар түрлері	1	08

23	Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны	Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны	1	15
24	Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны	Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны	1	22
25	Отын-энергетикалық кешен	Отын-энергетикалық кешен	1	29
26	Металлургия және машина жасау кешені	Металлургия және машина жасау кешені	1	07.03
27	Химия өнеркәсібі	Химия өнеркәсібі	1	14
28	Агроөнеркәсіптік кешен	Агроөнеркәсіптік кешен	1	04.04
29	Инфрақұрылым кешені	Инфрақұрылым кешені	1	11
30	Экономикалық аудандар	Экономикалық аудандар	1	18
5-бөлім. Қазақстанның сыртқы экономикалық байланысы				
31	Еуразиялық экономикалық одақтың перспективалары мен тәуекелдері.	Еуразиялық экономикалық одақтың перспективалары мен тәуекелдері.	1	25
32	Қазақстанға шетелдік инвестициялар: ауқымы және оның экономикалық дамуға ықпалы	Қазақстанға шетелдік инвестициялар: ауқымы және оның экономикалық дамуға ықпалы	1	02.05
6-бөлім. Геоэкономика				
31	Геоэкономиканың зерттеу салалары	Геоэкономиканың зерттеу салалары	1	16
32	Қорытындылау		1	23
		Барлығы	34	

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Ш.Т.Толыбекова, Г.Е.Головина «Қазақстан географиясы»
- 2.Е.Ағелеуов, К.Дәненбаева және т.б. Ботаника. Алматы «Санат»1998.
- 3.К.Ә.Дәуітбаева Омыртқасыздар зоологиясы. II том, Алматы 2005.
- 4.Қ.Б.Олжабекова, Б.Е.Есжанов Омыртқалылар зоологиясы. I том, Алматы 2007.
- 5.Қ.Б.Олжабекова, Б.Е.Есжанов Омыртқалылар зоологиясы II том, Алматы 2007.
- 6.Қызыл кітап беттерінен. Алматы 2005.
- 7.Р.Сәтімбеков, Р.Әлімқұлова «Қызықты биология» Алматы 2006.
- 8.Л.А.Байдолова, Қ.Б.Болатова"Омыртқасыздар зоологиясының практикумы"
Орал, 2005.
- 9.Чудеса природы. Алматы кітап баспасы, 2008

«АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫНЫҢ БІЛІМ БӨЛІМІ» ММ
«ӘДІСТЕМЕЛІК КАБИНЕТ» КММ
«№69 ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН ОРТА МЕКТЕБІ» КММ

«Ақтөбе қаласының білім бөлімі» ММ
2022 жылғы «16» _____ 09
№ 322 бұйрығымен
БЕКТІЛДІ

«Математикалық сауаттылық»
элективті курс бағдарламасы
10-сыныптарға арналған

АҚТӨБЕ 2022 ж

Бағдарлама негізі: Республикалық KAZBILIM орталығы оқу-әдістемелі құралына сүйене отырып, 10-сыныптарға «Математикалық сауаттылық» элективті курс бағдарламасы жасалды.

Құрастырған: «№69 жалпы білім беретін орта мектебі» КММ-с математика пәні мұғалімі Шамгонов Р.Ш.

Пайдаланушы: «№69 жалпы білім беретін орта мектебі» КММ-с математика пәні мұғалімі Шамгонов Р. Ш.

«Математикалық сауаттылық» элективті курс бағдарламасы «№69 жалпы білім беретін орта мектебі» КММ – сі әдістемелік кеңесі отырысында талқыланды

Хаттама № 1 «29» тамыз 2022 ж.

«Математикалық сауаттылық» элективті курс бағдарламасы «№69 жалпы білім беретін орта мектебі» КММ – сі педагогикалық кеңесі отырысында ұсынылды.

Хаттама № 1 «31» тамыз 2022ж

Мектеп директоры А.А. Абжалелова

11 класка арналған «Математикалық сауаттылық» элективті курс бағдарламасы қалалық сараптамалық кеңес отырысында мақұлданды.

Хаттама № 2 «15» _____ 09 _____ 2022 ж.

Сараптамалық кеңес төрағасы М.О.Қосымбаева

№69 жалпы білім беретін орта мектептің математика пәні мұғалімі
Шамгонов Рахим Шамгоновичтің «Математикалық сауаттылық»
атты элективті курс бағдарламасына

П і к і р

Еліміздегі білім саласында болып жатқан өзгерістер әлемдік білім кеңістігімен ықпалдасуға негізделген және ол оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуды, математикалық сауаттылығын қалыптастыруды алға қойып отыр.

Математикалық функционалдық сауаттылық – оқушылардың алған білімдерін практикалық тұрғыда қолдана білуін, күнделікті өмірдегі қарапайым түсініктерден бастап, ғылыми және техникалық идеялар туралы ой-өрісі мен білімін дамытуды қамтиды.

№69 жалпы білім беретін орта мектептің математика пәні мұғалімі Шамгонов Рахим ұсынған «Математикалық сауаттылық» атты элективті курс бағдарламасы оқушылардың сабақта алған білімдерін практикалық тұрғыда жүзеге асыра білуі үшін күнделікті өмірдегі қарапайым түсініктерді математикалық модельдей білу дағдыларын қалыптастыру мақсатында құрылған.

Аптасына 1 сағаттан 10-шы сыныпта 36, 11-ші сыныпта 36 сағатқа есептеліп құрылған бұл курс бағдарламасы сандар теориясын, мәтін есептер, алгебралық және геометриялық мағынадағы есептер мен статистика және ықтималдықтар теориясы тақырыптарын қамтиды және түрлі деңгейдегі есептер шығарудың жолдарын қарастырады. Бағдарлама жоғарғы сынып оқушысының өмірлік жағдаяттарға құрылған тапсырмалар мен түрлі контекстерді математикалық тұрғыда түсіну, модельдеу және есептеп шығара білу қабілеттерін дамытуға бағытталған.

Математикалық функционалдық сауаттылық – оқушының білім, білік, дағдысын қалыптастыра отырып, шығармашылық қабілетінің дамуына жол ашады және алған білімін өмірде, іс жүзінде қолдану қабілетін қалыптастырады. Бағдарлама мазмұны білім берудің әдістемелік, дамытушылық және тәрбиелік мақсаттарына сәйкес келеді.

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік

Университетінің қауымдастырылған профессоры,

физика-математика ғылымдарының кандидаты

Иманчиев А.Е.

Түсінік хат

Бұл бағдарлама ҚР «Білім туралы» Заңына, «Қазақстан Республикасы жалпы орта білім беретін мемлекеттік стандартының» негізіне және ҰБТ-да келетін математикалық сауаттылық есептеріне сүйене отырып құрастырылды.

Математика сабағындағы негізгі сауаттылыққа мыналар жатады:
-математика – барлық ғылымдардың логикалық негізі, күре тамыры ретінде қарастырылады. Математика ең алдымен оқушылардың дұрыс ойлау мәдениетін қалыптастырады, дамытады және оны шындай түседі.

Қазіргі уақыт талабына сай жан-жақты дамыған, белсенді, өмірге талпынысы, қызығушылығы бар тұлғаны мектеп табалдырығынан дайындап шығудың ең бір тиімді тәсілі – ол оқытудағы математикалық сауаттылық.

Математикалық сауаттылық – математиканың әлемдегі ролін анықтау және түсіну, әр түрлі формада берілген сандық ақпараттарды оқу, талдау, түсіндіріп беру дұрыс негізделген математикалық пайымдаулар айту, есептерді шығарудың тиімді тәсілдерін табу, орындау, өзін-өзі тексеру, өмірмен байланыстыру, математикалық білімді өмірлік жағдаяттарда кездесетін түрлі мәселелерді шешуде еркін қолдану болып табылады.

Оқушылардың математикалық сауаттылығының қалыптасуы «математикалық құзыреттіліктің» даму деңгейлерімен (танымдық салалармен) сипатталады:

- білу (*еске түсіру*);
- қолдану (*байланыстарды орнату*);
- ойлау (*пайымдау*).

Бағдарлама білім берудің тәрбиелік және дамытушылық мақсаттарына толықтай жауап бере отырып, қабілетті, дарынды оқушыларды анықтайды. Оқушының өзбетімен жұмыс жасауына, оның шығармашылық қабілетінің дамуына жол ашады. Алған білімін өмірге, практикада қолдануын қалыптастырып, математикаға қызығушылығын арттырады. Жалпы білім беретін мектептің мақсаты оқушыларға тек нақты білім беру ғана емес, сонымен қатар кез келген есептерді шығара білу, өмірде алған білімін қолдана білуге үйрету болып таып табылады.

Сондықтан математиканы оқытуда оқушыларға оқу материалын еске сақтау емес, осы материалды шығармашылықпен қолдану шеберлігін қалыптастыруға көп көңіл бөлінеді.

Оқушылардың шығармашылық ізденіс әдістерін іріктеуге, талдап ойлауға, ой өрісін дамытуға дағдыландырады. Логикалық есептерді шығару – оқушыдан шығармашылықпен жұмыс істеуді талап етеді. Есепті шешу процесін мына кезеңдерге бөлуге болады:

- ✓ Есеп шартын талдау;

- ✓ Тірек-сызба құру;
- ✓ Есепті шешу әдістерін іздестіру;
- ✓ Есепті шешуді жүзеге асыру;
- ✓ Есеп шешімін тексеру;
- ✓ Есепті шешу тәсілдерін зерттеу.
- ✓ Алынған нәтижені талдау

Осылайша оқушылардың ойлау қабілетін арттырып, шығармашылықпен жұмыс істеуге болады.

«Математикалық сауаттылық» бойынша тест тапсырғанда қажетті курс болып табылады. Бұл курста оқушы функционалдық сауаттылық, логика, сандық салыстыруға және т.б. тапсырмаларды орындайды. Функционалдық сауаттылық адамдардың саяси, әлеуметтік, экономикалық және т.б. қызметтерге араласуына, білім алуына әсер етеді.

Бағдарлама жаратылыстану-математика бағытындағы базалық білімі бар жалпы білім беретін мектептердің 10-сыныпқа арналған және 36 сағатқа есептелген.

Бағдарламаның мақсаты:

Математикалық сауаттылықты дамыта отырып, оқушының пәнге деген қызығушылығын арттыру, математиканы техникада, өнерде, практикалық қызметте, тұрмыста қолдану біліктілігін дамытуға жағдай жасау, логикалық ойлау қабілетін дамыту. Оқушылардың зияткерлік дамуын, есеп шығарудың тиімді тәсілдерін және өзін-өзі бақылау дағдыларын қалыптастыру;

Дәстүрлі емес жағдайларда білім, білік дағдыларын қолдана алу біліктілігін дамыту;

Бағдарламаның өзектілігі:

«Математикалық сауаттылық» курсы оқушылардың логикалық ойлау қабілеттерін дамытып қана қоймай, оларға практикалық мазмұнды есептердің мағынасын түсіне отырып шешудің тиімді тәсілдерін үйренуге мүмкіндік береді. Күрделі және стандартты емес есептерді шешудің оңтайлы жолдарын меңгере отырып, мазмұнды есептерді шешуде өмірмен байланыстыра алады.

Мәтінді және логикалық есептерді шығару арқылы оқушылардың есте сақтау қабілеттерімен қатар математикалық сауаттылықтары да артады.

Бағдарламадағы оқытудың міндеттері:

- Әр түрлі әдіс тәсілдерді қолдана отырып, практикалық мазмұнды есептерді шешуге үйрету;
- Теориялық алған білімдерін өмірмен байланыстыра отырып, қолдана білуге дағдыландыру;
- Алған білімдерін нақты іс-тәжірибеде, өмірде пайдалана білуге үйрету;
- Шығармашылық қабілеттерін дамыту;

Handwritten signature

- Математикалық білім, білік дағдыларының белгілі жүйелерін меңгерту;
- Ізденушілік, зерттеушілік жұмыстарын ұйымдастыру;
- Әртүрлі әдістермен логикалық есептерді шешуге үйрету;
- Есептердегі олардың практикалық маңыздылығын көрсету.

Бағдарлама бойынша оқушылар нені меңгеруі керек:

- Өз бетінше ізденіп жұмыс істеуіне көңіл бөлу;
- Өзін-өзі бағалай білу;
- Дұрыс шешім қабылдап, белгілі бір мақсатқа жетуге ұмтылу;
- Өз ойын айта білу.
- білу (еске түсіру);
- қолдану (байланыстарды орнату);
- ойлау (пайымдау).

Бағдарламадан күтілетін нәтиже:

- Оқушылардан математикалық сауаттылық тапсырмаларында берілген шарттарды әртүрлі кесте, формула, график түрінде түсіндіре білу.
- Әр түрлі математикалық, интеллектуалдық математикалық сайыстарда, әр түрлі деңгейдегі есептер, тест тапсырмаларын әртүрлі әдістермен шығарып, жақсы нәтижелер көрсете білу.

Бағдарламаның мазмұны мен құрылымы
«Математикалық сауаттылық» 10 -сынып
(барлығы - 36 сағат, аптасына 1 сағат)

«Математикалық сауаттылық» курсына білім мазмұны төрт бөлімге бөлінген. Бұл бөлімдердің білім өнімі күтілетін нәтижені (біліктер немесе дағдылар, білім немесе түсініктер) көрсетеді. Әр бөлімше қамтылатын тақырыптар оқушылардың жетістігін бағалауға, сонымен қатар оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік жасайды.

I бөлім. Сандық талқылау (7 сағат)

Процент. Қатынас. Пропорция. Сандық және әріпті өрнектер, олардың мәндері. Өрнектерді ықшамдау. Теңдеу, теңдеудің түбірлері. Теңдеулер жүйелері. Диаграмма.

II бөлім. Белгісіздік (10 сағат)

Жиындар теориясы. Статистикалық деректер және олардың сипаттамалары: арифметикалық орта, мода, медиана, құлаш. Статистикалық деректерді көрсету тәсілдері. Графиктермен және кестелермен берілген есептер.

Қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару. Іріктеу тәсілі арқылы комбинаторикалық есептер шығару.

Вариациялық қатар. Абсолютті жиілік және салыстырмалы жиілік. Жиілік кестесі Жиілік алқабы, жиілік гистограммасы. Орта мән. Дисперсия. Стандартты ауытқу.

III бөлім. Өзгерістер мен тәуелділіктер (10 сағат)

Шамалар арасындағы тәуелділіктер. Қатыстарға берілген есептер. Теңдік қатысымен есептер. Транзитивті қатыстармен есептер. Бірнеше қатыстармен берілген есептер. Схемалар мен кестелердің көмегімен шешілетін есептер. Сандар тізбегі, оның берілу тәсілдері және қасиеттері.

IV бөлім. Геометриялық мағынадағы есептер (9 сағат)

Бұрыштар мен үшбұрыштарға берілген есептер. Шаршы. Тік төртбұрыш. Параллелограмм. Ромб. Трапеция. Көпбұрыштар. Шеңбер және дөңгелек. Шеңберге іштей сызылған бұрыштар және олардың қасиеттері. Шеңбердің хордалары мен қиышы кесінділерінің пропорционалдығы туралы теорема.

Тақырыптық жоспар
 «Математикалық сауаттылық» 10 -сынып
 (барлығы - 36 сағат, аптасына 1 сағат)

№	Тақырып атауы	Сағат саны	мерзімі
I бөлім. Сандық талқылау (7 сағат)			
1	Пайыз. Пропорция.	1	
2	Санды және әріпті өрнектер, және олардың мәндері.	1	
3	Өрнектерді ықшамдау	1	
4	Теңдеу. Теңдеудің түбірлері.	1	
5	Теңдеу жүйелері.	1	
6	Диаграмма. Диаграмма есептер	1	
7	Тест	1	
II бөлім. Белгісіздік (10 сағат)			
8	Статистикалық деректер және олардың сипаттамалары. Арифметикалық орта, мода, құлаш.	1	
9	Статистикалық деректерді көрсету тәсілдері.	1	
10	Қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару.	1	
11	Іріктеу тәсілі арқылы комбинаторикалық есептер шығару.	1	
12	Вариациялық қатар. Абсолюттік және салыстырмалы жиілік.	1	
13	Жиілік кестесі. Жиілік алқабы.	1	
14	Жиілік гистограммасы.	1	
15	Орта мән. Дисперсия. Стандартты ауытқу.	1	
16	Графиктермен және кестелермен берілген есептер.	1	
17	Тест	1	
III бөлім. Өзгерістер мен тәуелділіктер (10 сағат)			
18	Шамалар арасындағы тәуелділік.	1	
19	Қатыстарға берілген есептер. Теңдік қатысымен есептер	1	
20	Транзитивті қатыстармен есептер	1	
21	Бірнеше қатыстармен берілген есептер	1	
22	Схемалар көмегімен берілген есептер	1	
23	Кестелер көмегімен берілген есептер	1	
24	Схема және кесте көмегімен берілген есептерді шешу	1	
25	Сандар тізбегі берілу тәсілдері	1	
26	Сандар тізбегінің қасиеттері	1	

А.А.

27	Тест	1	
IV бөлім. Геометриялық мағынадағы есептер (9 сағат)			
28	Бұрыштар мен үшбұрыштарға берілген есептер.	1	
29	Көпбұрыштар. Тік төртбұрыш.	1	
30	Параллелограмм.	1	
31	Шаршы. Ромб. Трапеция.	1	
32	Шеңбер және дөңгелек	1	
33	Шеңберге іштей сызылған бұрыштар және олардың қасиеттері	1	
34	Шеңбердің хордалары мен қиюшы кесінділерінің пропорционалдығы туралы теорема	1	
35	Геометриялық мағынадағы есептер шығару	1	
36	Тест	1	
	Барлығы:	36	

Handwritten signature

Пайдаланылған әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Қарабалаева Т.А, Мұратбекова Х.Қ, Сеитова К.А. және басқалар. Математикадан функционалдық сауаттылықты дамытуға арналған оқу-әдістемелік құрал. Алматы 2018.
2. Жанасбаева Ұ.Б.Жанасбаев Ж.Б. Логикалық және комбинаторикалық есептер. 3-11 сынып оқушыларына арналған оқу-әдістемелік құрал, Алматы 2015.
3. Ұлттық тестілеу орталығы, Математикалық сауаттылық. ҰБТ-ға дайындалуға арналған оқу-әдістемелік құрал, Нұр-Сұлтан – 2021.

Қосымша әдебиеттер:

1. Математикалық сауаттылық ҰБТ және кешенді тестілеуге арналған әдістемелік құрал. Жанасбаева Ұ.Б., Жанасбаева К.Б. Алматы-2017;
2. PISA-2015 Халықаралық зерттеуге дайындықты әдістемелік және ғылыми-әдістемелік қамтамасыз ету. Әдістемелік жинақ. Астана 2015;
3. PISA, TIMSS зерттеулерінің тапсырмалары негізінде оқушылардың математикалық сауаттылығын дамыту. Әдістемелік құрал. Астана 2014;
4. PISA және TIMSS Халықаралық зерттеулерге оқушыларды дайындауға арналған есептер жинағы. Астана 2016;
5. Жанасбаева Ұ.Б., Математикадан тест есептері: әдістемелік құрал, Алматы-2021:
6. Ұлттық тестілеу орталығы, Математикалық сауаттылық. ҰБТ-ға дайындалуға арналған оқу-әдістемелік құрал, Нұр-Сұлтан – 2021.

«АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫНЫҢ БІЛІМ БӨЛІМІ» ММ
«ӘДІСТЕМЕЛІК КАБИНЕТ» КММ
«№69 ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН ОРТА МЕКТЕБІ» КММ

«Ақтөбе қаласының білім бөлімі» ММ
2023 жылы _____ 09
№ _____ бақырығымен
БЕКІТІЛДІ

«Оқу сауаттылығы»
элективті курс бағдарламасы
II-сыныптарға арналған

АҚТӨБЕ 2023 ж

Бағдарлама негізі: Балжан Н. «Оқу сауаттылығы» оқу – әдістемелік құралы», -Астана, 2018 ж., “ KAZBILIM орталығы ” Қазақ тілі , - Астана: “KAZBILIM ”, 2018 ж. , «Оқылым мәтіндерімен жұмыс түрлері», -Ақтөбе: «Назарбаев Зияткерлік мектебі», 2018 ж. оқу-әдістемелік құралына сүйене отырып, 11-сыныптарға «Оқу сауаттылығы» элективті курс бағдарламасы жасалды.

Құрастырған: «№69 жалпы білім беретін орта мектебі» КММ-сі қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі Бактыгулов А.И.

Пайдаланушы: «№69 жалпы білім беретін орта мектебі» КММ-сі қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі Бактыгулов А. И.

«Оқу сауаттылығы» элективті курс бағдарламасы «№69 жалпы білім беретін орта мектебі» КММ – сі әдістемелік кеңесі отырысында талқыланды

Хаттама № __ « __ » _____ 2023 ж.

«Оқу сауаттылығы» элективті курс бағдарламасы «№69 жалпы білім беретін орта мектебі» КММ – сі педагогикалық кеңесі отырысында ұсынылды.

Хаттама № __ « __ » _____ 2023 ж.

Мектеп директоры _____ А.А Абжалелова

10 сыныпқа арналған «Оқу сауаттылығы» элективті курс бағдарламасы қалалық сараптамалық кеңес отырысында мақұлданды.

Хаттама № 2 « 08 » 09 _____ 2023 ж.

Сараптамалық кеңес төрағасы _____ М.О.Қосымбаева

Ақтөбе қаласындағы № 69 жалпы білім беретін орта мектептің
қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі А.И. Бактыгуловтың
10, 11-класс оқушыларына арналған «Оқу сауаттылығы»
элективті курс бағдарламасына

ІШКІР

Бүгінгі білім беру саласының алдындағы негізгі мақсаттың бірі – оқушы бойында білім-білік, дағдыларға қол жеткізу ғана емес, солардың негізінде жылдам өзгеріп жатқан өмірге бейімді, өзін-өзі дамыта алатын, өз бетімен кез келген мәселені адамгершілік тұрғыда шеше алатын, өзіндік ойы бар жеке тұлға қалыптастыру. Басты мақсатқа қол жеткізу үшін, алдымен, оқушылардың оқу сауаттылығына терең мән берген абзал. Осы тұрғыдан алғанда А.Бактыгулов дайындаған «Оқу сауаттылығы» элективті курс бағдарламасы – оқушының ойлау қабілетін, дүниетанымын, тіл мәдениетін жетілдіріп, педагогикалық-психологиялық жағынан дұрыс бағыт береді.

Бағдарламада оқушылардың оқу сауаттылығын арттыру, оқылған мәтінді, сұрақты және әртүрлі тапсырмаларға арналған нұсқауларды түсінуді қалыптастыру, ақпаратты түсіну және қолдану, бағалау және салыстыру дағдыларын дамыту, қажетті ақпаратты ажырата білу секілді оқушыға қажетті дүниелер қамтылған. Сонымен қатар бұл бағдарламаның тағы бір көздегені – оқушы сауаттылығының негізі мәтінмен жұмысты толық қалыптастыру болып табылады. Практикалық, танымдық, шығармашылық тапсырмаларды еркін орындап, сауатты жазып, еркін сөйлеп, өзіндік ой дербестігін білдіруге мүмкіндік алады. Бұл оқушылардың шығармадан қажетті ақпарат алуына, нақты мәтіннен қорытынды шығаруына, негізгі кейіпкерлердің әрекеттерін интерпретациялауға, мәтін үлгісімен бекітуге және мәтін құрылымының бастапқы сараптамасын алуға көмектеседі. Сондай-ақ мәтінге жан-жақты талдау да қарастырылған. Мәтінің түрін, жанрын, стилін, аудиториясын, тілдік ерекшелігін т.б. талдау түрлері бағдарлама мазмұнынан тыс қалмаған.

Қорыта айтқанда, «Оқу сауаттылығы» элективті курс бағдарламасын саралай келе, жұмыс мазмұны жоғары деңгейде дайындалған және рәсімдеудің барлық талаптарына сай орындалған.

К.Жұбанов атындағы Ақтөбе
өңірлік университетінің
аға оқытушысы, Г.Ғ.М.

Ұлықпанова Ә.Ж.

Түсінік хат

Биылғы оқу жылындағы «Қазақстан Республикасының жалпы білім беру ұйымдарындағы оқу-тәрбие процесінің ерекшеліктері туралы» әдістемелік нұсқау хатта «Білім берудің жаңа әдіснамасын, тұлғалық-әрекеттік, құзыреттілік тәсілдерді және олардың кіріктірілген инновациялық STEM-тәсілінің әлеуетін іске асыру мектептегі білімнің мазмұндық-әдістемелік негіздерін қайта қарауды көздейді» деп көрсетеді және осы нұсқау хатта «Функционалдық сауаттылықты қалыптастыру Функционалдық сауаттылық дегеніміз алған білімдерін күнделікті мәселелерді шешу үшін қолдану қабілеті. Функционалдық сауаттылықты дамыту болашақ кәсіби қызметте және жалпы өмірде дағдыларды қолдану үшін қажет. Білім алушылардың функционалдық сауаттылығы үш негізгі компоненттен тұрады:

- Оқу сауаттылығы: оқудың дұрыстығын, жылдамдығы мен еркіндігін емес, оқылған мәтінді, сұрақты және әртүрлі тапсырмаларға арналған нұсқауларды түсінуді қалыптастыру» деп тайға таңба басқандай мұғалімге жауапкершілік жүктейді. Міне, осы жұмысты жүзеге асыру мақсатында мектебімізде 11-класс оқушыларына «**Оқу сауаттылығы**» элективті курсы жүргізу жоспарланып отыр.

Бағдарлама мақсаты: оқушылардың оқу сауаттылығын арттыру, оқылған мәтінді, сұрақты және әртүрлі тапсырмаларға арналған нұсқауларды түсінуді қалыптастыру, ақпаратты түсіну және қолдану, бағалау және салыстыру дағдыларын дамыту, қажетті ақпаратты ажырата білуге үйрету.

Бағдарлама өзектілігі: оқыту мен тәрбиелеуде білім алушының жеке қасиеттерін ашу және мақсатты дамыту үшін қажетті жағдайлар жасау болып табылады.

Бағдарламадағы оқытудың міндеттері:

1. Мәтіндегі берілген ақпараттың үйлесімділігі туралы қорытынды жасауға дағдыландыру;
2. Мәтіннің әр бөлігін саралау және керекті ақпаратты саралауға үйрету;
3. Мәтінге жалпы қатынасты анықтау, мәтіндегі анық емес түрде берілген арнайы ақпаратты белгілеуге дағдыландыру;
4. Мәтіндегі сөйлемдердің өзара байланысы негізінде қорытынды шағару, әртүрлі мәтіннің жеке сипаттамасын және қолданыс мақсатын анықтау;
5. Мәтіннің әр бөлемдерінен күрделі ақпаратты танып дәлелдеу, мәтіннің айтпақ ойын түсіну үшін визуалды және вербалды элементтердің мағынасын түсініп бағалау.

Бағдарлама бойынша оқушылар нені меңгеру керек:

- әрбір сөзді, сөйлемді, дұрыс оқу, түсініп пайымдап оқу;
- мәтін бойынша жаңа сөздер, сөз тіркестері сөздігін жасау;
- мәтін мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру;
- мәтін бойынша сұрақ қоя білу;
- мәтін мазмұнын тірек сөйлемдермен айта білу;
- мәтінді кеңейтіп айту;
- теориялық материал бойынша ауызша жауап беру;
- белгілі тақырып бойынша жаттығу жұмыстарын орындау;

25

- жазбаша түрде орындауға берілген тапсырмаларды бақылау жұмысы түрінде тапсыру.

Күтілетін нәтиже: оқушы мәтінмен жұмыстың бірнеше әдіс-тәсілдерін меңгереді, контекспен жұмыстың маңыздылығына көз жеткізеді, оқушының оқуға деген қызығушылығы артады, оқушы ҰБТ тапсырмасын орындауда оң нәтижеге қол жеткізеді.

Бағдарламаның мазмұны мен құрылымы

«Оқу сауаттылығы»

11-класс

I бөлім. Кіріспе. 2 сағат.

Оқу сауаттылығы таңдау курсының маңызы. Оқушылардың функционалдық сауаттылығы.

II бөлім. Мәтінтану жұмыстары. 24 сағат.

Мәтін және оның түрлері. Мәтін бойынша қойылған сұрақтармен жұмыс жолдары. Мәтінге сын тұрғысынан талдау жасау. Өзіндік жұмыс. Мәтіннің идеясын анықтау тәсілдері. Мәтін, тақырып, мақсат. Мәтінді ықшамдау жолдары. Стилистика және тіл мәдениеті. Қазақ әдеби тілінің стилдері. Ауызекі сөйлеу стилі. Оқу сауаттылығына арналған тапсырмалар. Мәтінмен жұмыс. Көркем әдебиет стилі. Көркем әдебиет стиліндегі мәтінге тілдік талдау. Троп, фигура түрлері. Публицистикалық стиль. Тілдік ерекшеліктері. Мәтінмен жұмыс. Ресми іс-қағаздар стилі. Ғылыми стилі. Тілдік белгілері.

III бөлім. Практикалық жұмыс. 8 сағат.

Мәтінмен жұмыс. Оқу сауаттылығына арналған тапсырмалар. Мәтінге кешенді талдау тапсырмаларын орындау. Мәтінге салыстырмалы талдау тапсырмаларын орындау жолдары. Мәтіндегі тірек сөздерді табу жолдары. Оқу сауаттылығына арналған тапсырмалар. Контекспен жұмыс жүргізу. Нәтиже сабақ.

11- класс
(Барлығы – 34 сағат, аптасына 1 сағат)

Тақырыптық жоспар

№	Өткізілетін сабақтың тақырыбы	Сағат саны	мерзімі
1	Кіріспе. Оқу сауаттылығы таңдау курсының маңызы	1	
2	Оқушылардың функционалдық сауаттылығы	1	
3-4	Мәтін және оның түрлері	2	
5	Мәтін бойынша қойылған сұрақтармен жұмыс жолдары	1	
6	Мәтінге сын тұрғысынан талдау жасау	1	
7	Өзіндік жұмыс	1	
8	Мәтіннің идеясын анықтау тәсілдері	1	
9	Мәтін, тақырып, мақсат	1	
10	Мәтінді ықшамдау жолдары	1	
11	Стилистика және тіл мәдениеті.	1	
12	Қазақ әдеби тілінің стилдері	1	
13	Ауызекі сөйлеу стилі	1	
14	Оқу сауаттылығына арналған тапсырмалар. Мәтінмен жұмыс.	1	
15	Көркем әдебиет стилі	1	
16	Көркем әдебиет стиліндегі мәтінге тілдік талдау	1	
17	Троп, фигура түрлері	1	
18	Публицистикалық стиль	1	
16	Тілдік ерекшеліктері	1	
17	Мәтінмен жұмыс	1	
18	Ресми іс-қағаздар стилі	1	
19	Ғылыми стилі	1	
20	Тілдік белгілері	1	
21	Мәтінмен жұмыс	1	
22	Оқу сауаттылығына арналған тапсырмалар.	2	
23	Мәтінге кешенді талдау тапсырмаларын орындау	2	
24	Мәтінге салыстырмалы талдау тапсырмаларын орындау жолдары	2	
25	Мәтіндегі тірек сөздерді табу жолдары	1	
26	Оқу сауаттылығына арналған тапсырмалар	1	
27	Контекспен жұмыс жүргізу	1	
28	Нәтиже сабақ	1	

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

Негізгі:

1. Балжан Н. «Оқу сауаттылығы» оқу – әдістемелік құралы», -Астана, 2018 ж .
2. “ KAZBILIM орталығы ” Қазақ тілі , - Астана: “KAZBILIM ”, 2018 ж.
3. «Оқылым мәтіндерімен жұмыс түрлері», -Ақтөбе: «Назарбаев Зияткерлік мектебі», 2018 ж.

Қосымша:

1. Балақаев М. Қазақ тілінің мәдениеті А...., 1971ж
2. Балақаев М Қазіргі қазақ тілі және оның нормалары. А., 1984ж
3. Уәлиев Н. Сөз мәдениеті. А., 1978ж
4. Бегман Ы. Тіл мәдениетінің негіздері . Ш., 2000ж
5. Исаев С.М. Қазақ баспасөз тілінің дамуы А., 1983ж
6. Балақаев М, Серғалиев М. Тіл мәдениеті. А., “Зият Пресс” 2004ж
7. Абайдың қара сөздері
8. “Educon” ЖОО-ға дайындыққа арналған оқу сауаттылығы кітаптары, - Алматы: “Educon”, 2016ж
9. Мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі 2012-2016 жылдарға арналған ұлттық іс-қимыл жоспары. Астана : 212ж 1-2 бет
10. Оразбаева Ф. Тілдік қатынас: теориясы және әдістемесі. – Алматы, 2000. – 208 б.
11. Жаксылықова К. Мәтінмен жұмысты ұйымдастыру // Қазақ тілі мен әдебиеті. – 2009. – № 5.